

A Nagyerdő napja

80 éve lett védett a
Nagyerdő
Természetvédelmi Terület

A stylized, dark teal silhouette of a mountain range is positioned at the bottom right of the slide, extending from the right edge towards the center.

Védett területek típusai

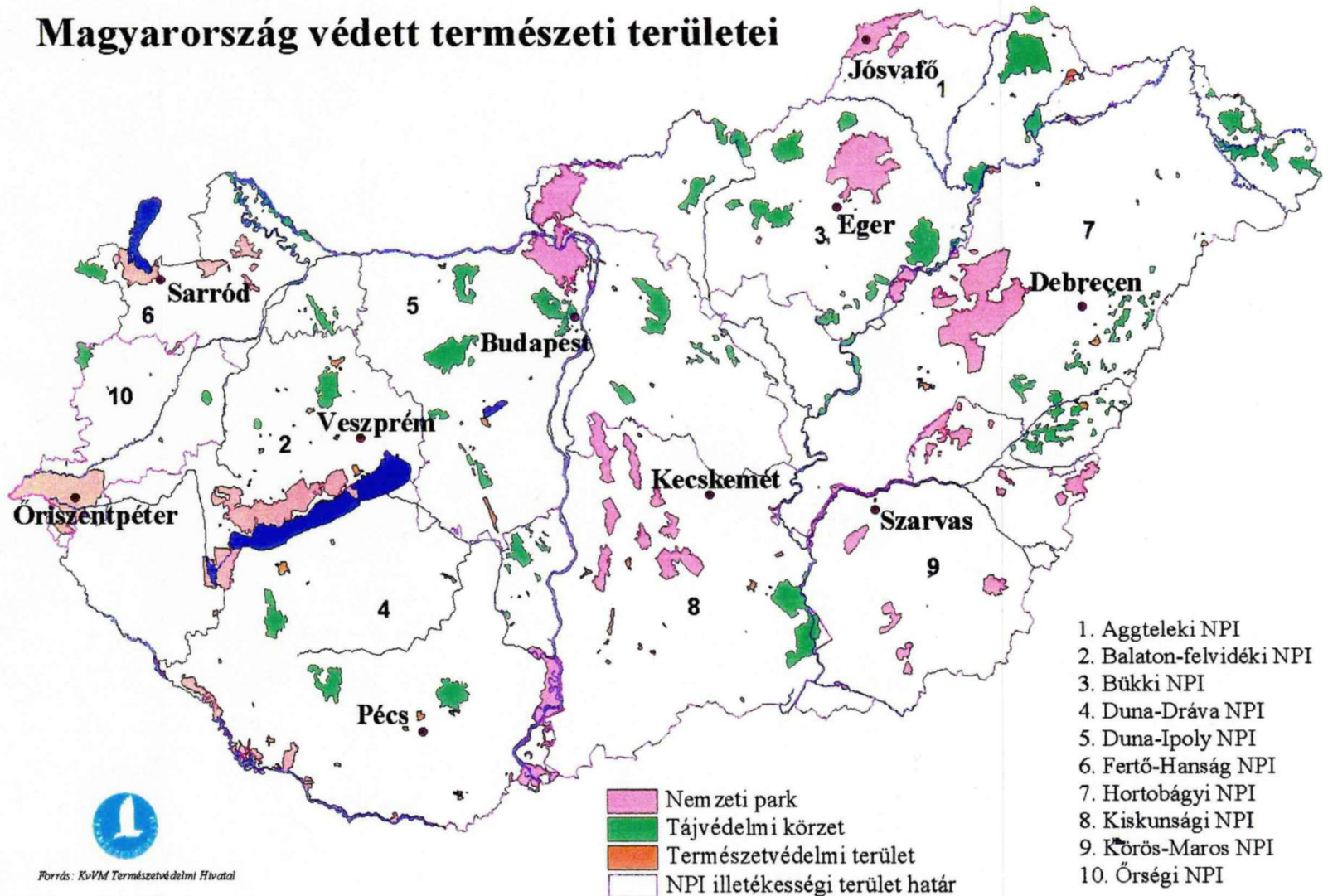
Hazai jogszabályok által védett területek:

- nemzeti parkok (10 db.)
- tájvédelmi körzetek (36 db.)
- természetvédelmi területek (országos (142 db.) - helyi (1272 db))
- természeti emlékek
- ex lege területek
- erdőrezervátumok (71 db.)

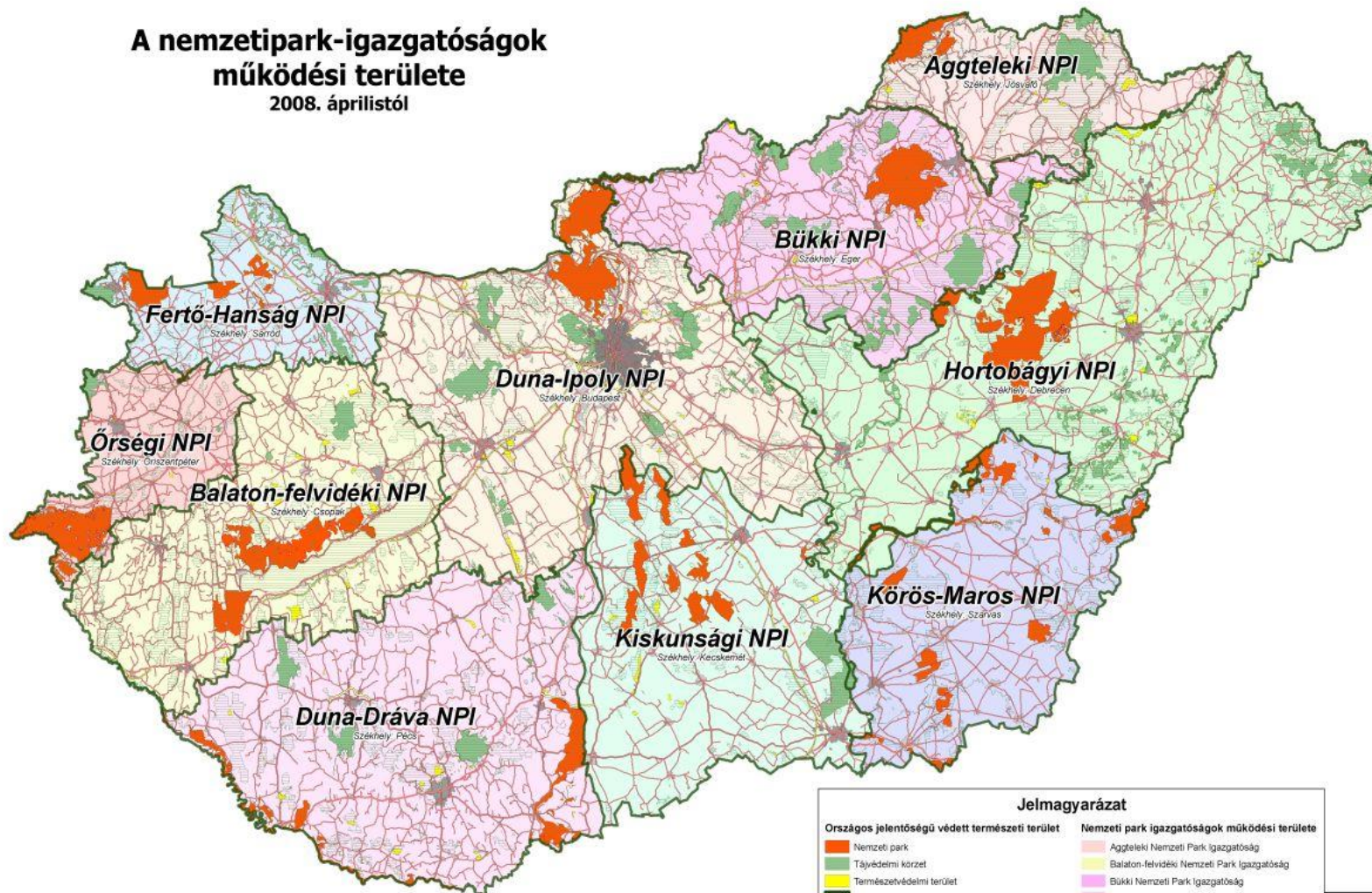
Országos jelentőségű védett területek

Magyarország védett természeti területei

A nemzeti parkok igazgatóságai

**A nemzetipark-igazgatóságok
működési területe**
2008. áprilistól

Jelmagyarázat

Országos jelentőségű védett természeti terület	Nemzeti park igazgatóságok működési területe
Nemzeti park	Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság
Tájévédelmi körzet	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság
Természetvédelmi terület	Bükki Nemzeti Park Igazgatóság
Nemzeti park igazgatóságok működési területe	Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság
Natura2000 védett terület	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
Autópálya	Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság
Autóút	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
Elsőrendű főút	Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság
Másodrendű főút	Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság
Egyéb közút	Órségi Nemzeti Park Igazgatóság

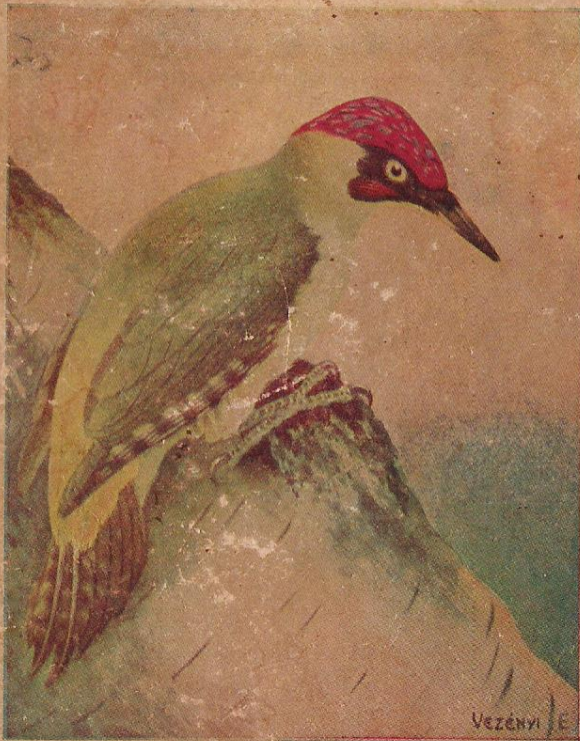

Hajdú-Bihar megye védett értékei

„Debrecentől északra, Pallag irányába terül el, az egykori erdő maradványa, a Debreceni Nagyerdő, a **Natura 2000** hálózat része. **1939-ben hazánk első védett területe** volt. Fenyő, akác, nyár és juhar elegyes telepített erdők között foltokban állnak az egykori kocsányos tölgyesek maradványai, különösen a Pallagi erdőrészen. Nagyon gyakori az őz és vaddisznó. Harkályok kedvelt élőhelye. Népszerű kirándulóhely. Az erdei énekesmadarak közül különösen jellemző a csuszka, barátcinege és az örvös légykapó, a kertövezetben a házi rozsdafarkú, és kis számban a kerti rozsdafarkú is. Télen Debrecen város "varjúállományának" éjszakázóhelye a Nagyerdő pereme. Egyes években akár 100 000 varjú is összegyűlik, ezzel valószínűleg az ország legnagyobb Vetési varjú telelőhelye.”

NAGY JENŐ:
**AZ ERDŐ
MADÁRVILÁGA**

65 SZINES KÉPPSEL ÉS 26 RAJZZAL

- ◆ 1937: 68 fészkelő faj
- ◆ **Az ország első természetvédelmi területe: Nagyerdő**
- ◆ 1939: 36 ha területről „számúzik a fejszét” (1. számú bejegyzés)
- ◆ 1972-ig: 98 ha
- ◆ 1992: 1092 ha

Gyöngyvirágos-tölgyes

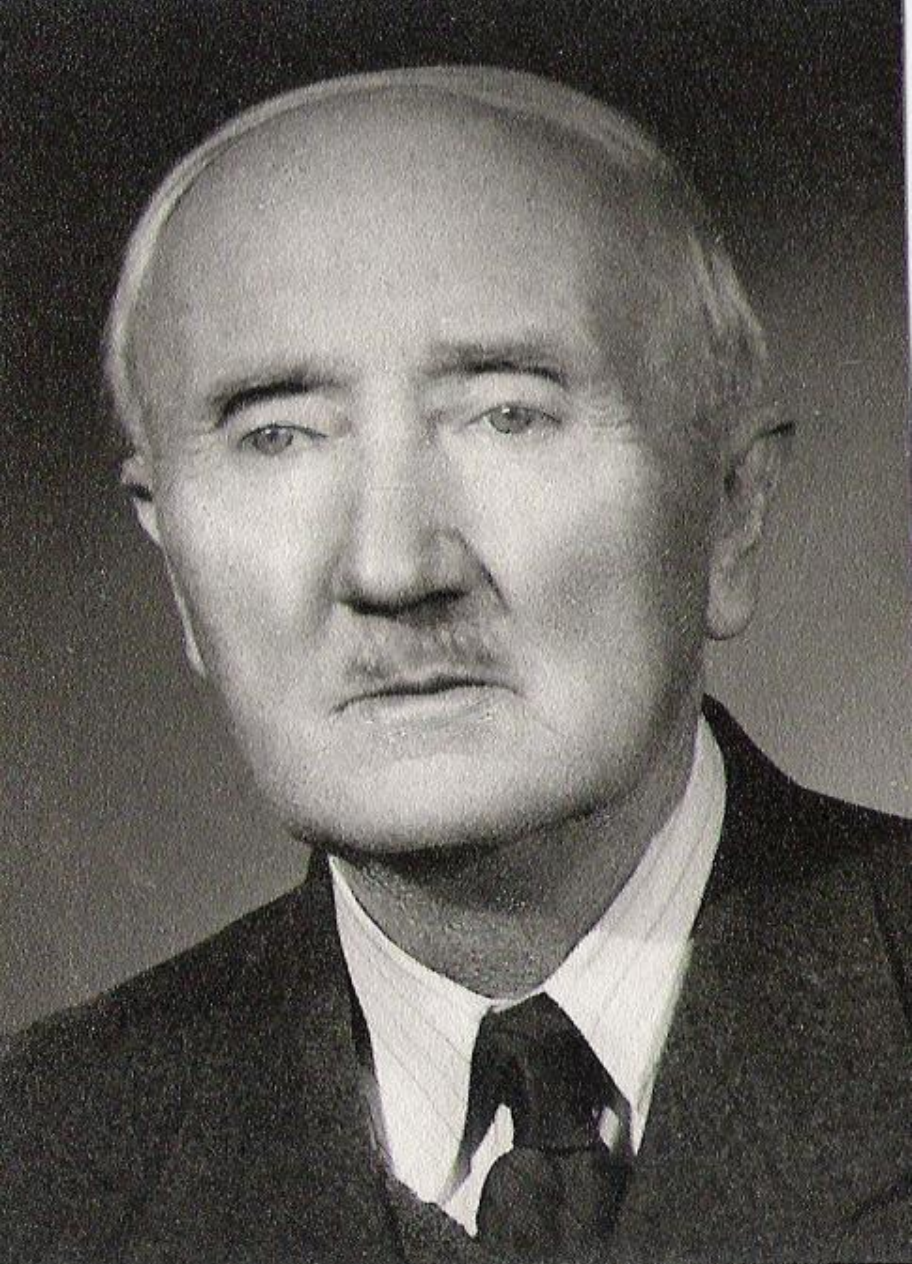
A Nagyerdő néhány védett faja

„Az erdő az élők világának az a
csodálatos szépségű lakóhelye,... amely
oly igazi nemes szórakozást, élvezetet,
üdülést, de egyúttal bölcs tanulságot is
nyújt a természet iránt
fogékony emberi léleknek és elmének.”

(Nagy Jenő)

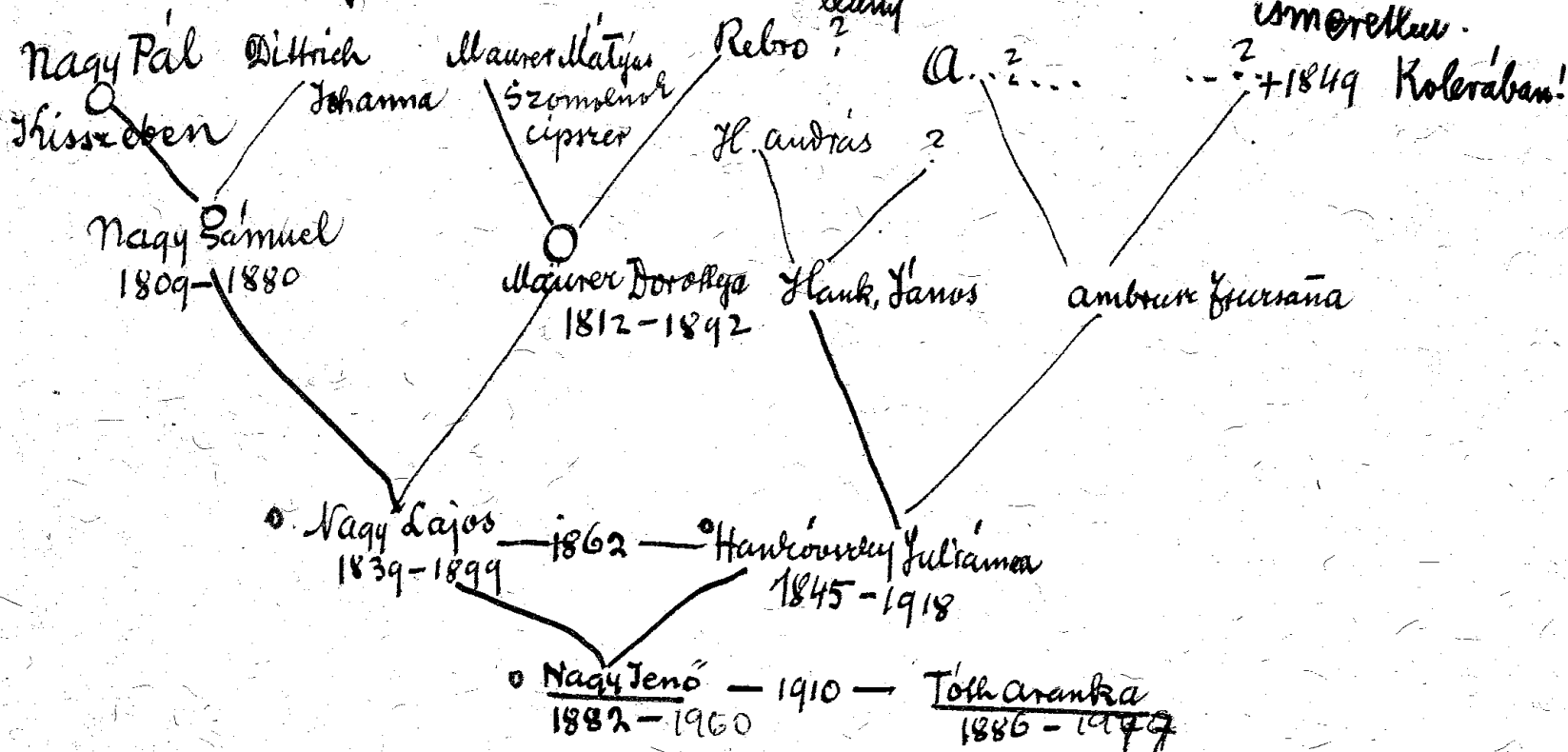
**Nagy Jenő,
a Nagyerdő
neves
kutatója**

1882-1960

„Tanári hivatásom szerettem,
boldog voltam, hogy a
természetismeret és - szeretet
magvát elvethettem a fogékony
lelkekben, sok ezer tanítványom és
hívem hálás szeretete bizonyítja,
hogy nem dolgoztam hiába!”

Edesanyam bennindaiái alapján:

Nagy Zoltán
1911-1945

Nagy Aranka — (Vermes Vilmos)
1916 (születés 952 VII.)

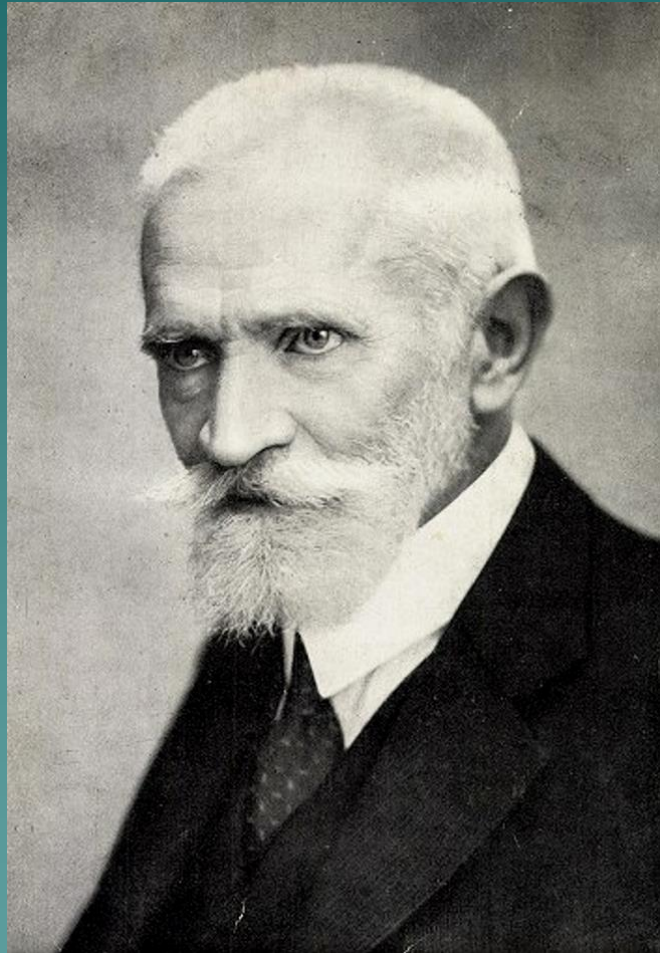
v. Jldi Kó 1942
v. Anita Kó 943

TÖRZS ÉS CÉL

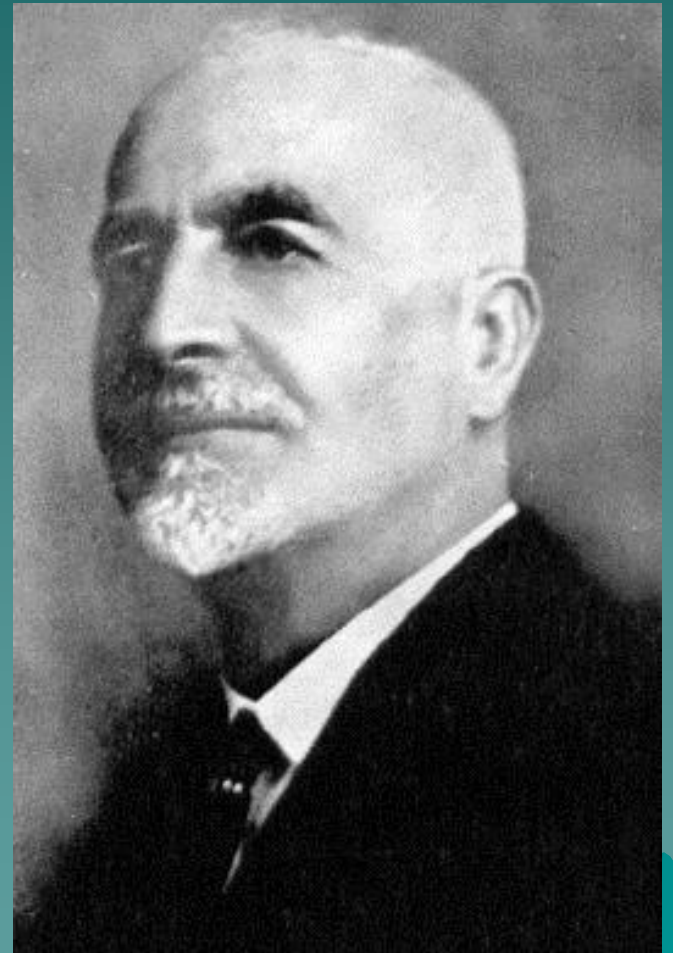
A gyermekkor

„... 10-12 éves korom óta, a szabadban kutató és madarászó, vadászó, erdő, mezőt, mocsarat jól ismerő voltam, aki a szabadban teljesen jól kiismerte magát s az élő természet életét jól ismerte.”

Cholnoky Jenő

Szádeczky Gyula

1908.

A NYÍRSÉG
DOMBORZATI VISZONYAI.

DOKTORI ÉRTEKEZÉS

IRTA:

NAGY JENŐ.

NYOMATOTT
A BONAVENTURA KÖNYVNYOMDÁBAN KOLOZSVÁRT
1908.

Nagy Jenő
doktori
értekezése

Verbászi gimnázium (Ma: Szerbia)

Ujverbászi fögymnasium

Tanár a Délvidéken

Az újverbázi főgimn. kiránduló csapataja
Krasznahorka vára alatt. 1911 X. 26.

Felsőmagyarországi diák kirándulás 1911-ben
Balról jobbra a korekterő diákjaimat ismerem még f

1953-ban: Pugarsky Száva

Stiefelmayer

Pöhrig

Huech Lajos a fejez. testével

Fernbach

Lörinc elöl

Oberländer hátul

Seidl Pista elöl

Engisch arpad jobbról

Mivel Pichler Pál kollegámat nem ismerem
fel a képen, így látván őt ezért nem volt jelen

Nagy Jenő, a tudós

ICBP konferencia 1928 Genf – magyar résztvevők: Schenk Jakab, Csörgéy Titusz, Nagy Jenő

INTERNATIONAL COMMITTEE FOR BIRD PRESERVATION MEETING AT GENEVA, SWITZERLAND, MAY 21, 22, 1928

FIRST ROW — Sitting, left to right: Cornaz, Switzerland; Schenk, Hungary; Pearson, Mrs. Phillips, Mrs. Pearson, United States; Princess Murat, France; Mrs. Spender, Switzerland; Mrs. Janda, Czechoslovakia; Marquise de Pierre, Belgium; ———, Boven, Switzerland; Hawksley, Italy.

SECOND ROW: Janda, Czechoslovakia; Nagy, Hungary; Rasek, Czechoslovakia; Melkus, Austria; Clermont, France; Czorgey, Hungary; Wellman, Weigold, Röben, Germany; Borghesani, Italy; Lönberg, Sweden; Stirnemann, Switzerland; Lund, Denmark; Chappellier, France; Myers, New Zealand; Prince Murat, France; Delacour, France; Ahrens, Germany; Van Tienhoven, Holland; Schoenichen, Germany; Gans, Geneva; Baron von Berlepsch, Germany; ———, ———, Spender, Switzerland; Broch, Norway; Buxton, League of Nations; Pittet, Switzerland; ———, ———, Guilloux, Switzerland; ———, ———.

THIRD ROW: Asher Hobson, Agricultural Institute at Rome; Johnson, Switzerland; ———, Radeff, Bulgaria; Dan Tex, Holland; Phillips, United States; Sclater, England; Watson, England; Haenel, Germany; ———, Kuroda, Japan; ———, Derscheid, Belgium; Burdet, Holland.

<u>Szervezet, egyesület</u>	<u>Státusz</u>
<u>Magyar szervezetek, egyesületek</u>	-
Magyar Királyi Madártani Egyesület	Levelező tag és munkatárs
Magyar Ornithologusok Szövetsége	Dísztag
Magyar Vadászok Országos Szövetsége	Igazgatósági tag
Tisza István Tudományos Társaság	Rendes tag
Tiszántúli Madárvédelmi Egyesület	Ügyvezető elnök
<u>Nemzetközi szervezetek, egyesületek</u>	-
Royal Society for Protection of Birds (London)	Rendes tag
International Committee for Protection of Birds (New York)	Rendes tag
Kosmos Gessellschaft der Naturfreunde (Stuttgart)	Rendes tag
Deutsche Ornithologische Gesellschaft	Rendes tag

• **DR. EUGEN NAGY**

PROFESSOR AM REF. COLLEGIUM ZU DEBRECEN, KORRESP.
MITGLIED DES KÖNIGL. UNGAR. ORNITHOLOG. INSTITUTES
MITGLIED DES INTERNAT. KOMITEES FÜR VOGELSCHUTZ ETC.

~~VICE~~-PRESIDENT DES VOGELSCHUTZVEREINS IN
OST-UNGARN.

DEBRECEN, UNGARN
GVADÁNYI ÚT 16.

Nagy Jenő utazásai 1902-1944

18 országban jártam, kb. 190-200 városban, falun, helyen, 42 év alatt, 91-100 szigorúan vett tudományos természetrajzi intézmény, muzeumot, gyűjteményt látogattam, illetve dolgoztam is bennök.

A szépművészeti, történelmi, régészeti, néprajzi stb muzeumok száma sokkal többre rug.

A szabad természetben végzett tanulmányaim helyei csak a részletes jegyzékben vannak felemlítve.

A felkeresett országok

a felkeresett helyek száma :

Ausztria, Felső-Ausztria, Salzburg, Tirol, Vorarlberg	16-18
Galicia, Bukovina	20
Németország	3-4
Luxemburg	12
Svájc	46
Italia	2
Monaco	8
Francia ország	4-6
Belgium	4-6
Hollandia	10
ANGLIA	3-4
Dánia	4-5
Svédország	22-24, 35-45
Norvégia	4-5
Finn ország	5-6
Lengyel ország	8-10-14
Románia	48-20
Szerbia, Bosznia, Dalmácia, Szlavónia, Adria szigetek	30-40
Csehszlovákia (lásd Nagy Magyarország külön !)	
Összesen 18 ország	kb. 250-260 hely

„1934-ben az Oxfordban és Londonban megtartott VIII-ik Nemzetközi Madártani Kongresszus alkalmával tanulmányozhattam a legnagyobb nyugat-európai madárszigeteket Anglia nyugati partjain. Ez a kirándulás... nagyszerű előtanulmány volt az északi madárhegyek életének tanulmányozásához...”

(Megfigyeléseim a madárhegyeken és szigeteken a Jeges-tenger partján Kócsag)

„...eljutottam Varanger félszigetre, amelynek teljesen lakatlan és járhatatlan belsejébe is behatoltam. Ez emberektől soha fel nem keresett köves fennsíkon, igazi sarki körülmények között, gyönyörű tengerszemek mellett, a sarkvidéki madárvilág legritkább fajait találtam meg a fészkelőhelyeiken. A mi északi vendégeink fészkelőhelyeit akartam itt megtalálni és ez sikerült is, ámbár igen nagy fáradság

Csaknem a sarkutazók sorsára jutott a norvégiai jégár-mezőkön Nagy Jenő tanár, a híres debreceni ornithológus

Negyven óráig bolyongott a teljesen lakatlan Varanger-félsziget jégszakadékaik között, míg sikerült elérnie a tengerpartot — Nyoma veszett a vezetőjének, aki eltévedt mellőle — Nagy professzor a szerencsés megmenekülés után három napig összevérzett lábakkal feküdt egy sylteffjordi házban

(A Debreczeni Ujság tudósítójától.)

Másfél hónappal ezelőtt jelentette a Debreczeni Ujság—Hajdúföld, hogy dr. Nagy Jenő debreceni professzor, az európai hírű ornithológus a Magyar Tudományos Akadémia és a Madárvédelmi Egyesület támogatásával skandináviai tanulmányútra indult, hogy a norvég fjordokon újabb madártani megfigyeléseket tegyen. A jeles kutató pár napja olyan halálvesedelembe került, amely a legvakmerőbb sarkutazási kalandokkal is vetekedik. A háiborzongató esetről dr. Nagy Jenő tegnap értesítette levélben Sesztina Jenő felsőházi tag, kamarai elnököt, a Madárvédelmi Egyesület elnökét és megrázó szavakkal írja le a Varanger-félszigeten történt eltévedését.

Mint már jelentettük, dr. Nagy Jenő a Tiszántúli Madárvédelmi Egyesület támogatása folytán nemrégiben Magyarországot képviselte az oxfordi madártani kongresszuson. — Nagyszerű előadása után, amelyre az egész tudományos világ feligyelt, folytatta útját Skócia és a norvég partvidékek felé. Először Magerø szigetén szállt ki, ahol a Nordcapon tett megfigyeléseket, majd Svaerholmban a legmagasabb madárhegyet kereste fel. Negyven évvel ezelőtt itt járt Hermann Ottó is, tovább

sanger-fjordra ment, ahol a nehelykacsák és vadludak fészkelését figyelte meg. Az éjjeli napfény világát továbbjárva eljutott a teljesen lakatlan, kősziklás, morénás, jégárrakkal barított Varanger-félszigetre, ahol eddig még norvég ornithológusok sem jártak. A többméteres jégszakadékokkal váltakozó útatlan vidéken Nagy professzornak korszakalkotó jelentőségű tapasztalatokat sikerült szereznie. Elvonult szemel előtt az egész sarkvidéki madár-világ. Már órákat töltött a félsziget belsejében, amikor az ithoni időszámítás szerint reggel 7 órakor elveszett mellőle a vezető s az semmiféle kiáltásra sem jelentkezett. Nagy Jenő ettől az időtől kezdve másnap

éjjel 11 óráig kétségbeesett erőfeszítéssel, alásfel bukdácsolva a jégmezőn igyekezett kijutni a tengerpartnál vesztelő hajóhoz. „Teljesen elveszítettem reményemet — írja Sesztina Jenőhöz intézett levelében — nem hittem volna, hogy élve jussak ki a partra. Ha lábomat töröm, ott veszek éhen“ ... Végre sikerült eljutnia a hajóhoz, amely azonnal Sylteffjordba vitte s itt teljesen összevérződött lábai miatt három napig kellett feküdni.

Nagy Jenő professzor, aki így először figyelhette meg a sarki tundra madarainak életét, most teljesen kiheverte a fáradalmakat és Finnországon keresztül útban van Debrecen felé.

Tizennyolc sokgyermekes anyát tüntettek ki Debrecenben Szent István napján

(A Debreczeni Ujság tudósítójától.)

Hétifőn délelőtt ünnepélyes keretek között történt meg Debrecenben a Népjóléti hivatalban a debreceni sokgyermekes anyák kitüntetése. Tizennyolc sokgyermekes anya jelentkezett az akcióra, akik között egy sincs olyan, akinek legalább nyolc élő gyermeke ne volna, de volt olyan

természetbeni vagy pénzbeli adományokat osztott ki közöttük. A kedves házi ünnepély reggel kilenc órakor kezdődött, amikor is a város megbízásából Forrai István a Népjóléti hivatal tisztviselője intézett beszédet az összegyűlt sokgyermekes anyákhoz, majd szétosztotta a jutalmakat, amelyeket a kitüntetettek meghatottan és hálás köszö-

Nagy Jenő, a természetvédő

Részlet egy 1952-ben írt levélből

AZ 1924-ben általam alapított Tiszántuli Madárvédelmi Egyesület Debrecen, keretében, mint annak elnöke, az egész Tiszántulra kiterjedőt az egész országra kiterjedő propagandát indítottam, főképen az iskolákban létesítendő természet és madárvédelmi mozgalmak megvalósítása érdekében. Ezt a célt szolgálták sok száz előadásom filmekkel és vetített képekkelübemutatásokkal, nemcsak a Tiszántul hanem ország szerente, Sok kiadott füzetem, könyvem, pedagógiai, gazdasági, folyoiratokban napilapokban megjelent sok száz közleményem, az iskolák, illetve a tan személyzet nagyfoku közönyössége mellett, hiszen részben a lelkesedés hiánya, részben pedig a munkatöbblettől való félelem sokat ártott, - szép eredményeket hozott.

A TISZÁNTÚLI MADÁRVÉDELMI EGYESÜLET
Debrecen, Gvadányi ut 16.

mint természetvédelmi egyesület, alakult 1924-ben. Tagjainak száma jelenleg 600 körül jár. Célja a Természet élőlényeinek, tehát állat s növényvilágának a védelme, megismertetése és megkedveltetése. Tagdíj a rendes tagoknak évi 1.20 P, alapító tagoknak egyszer s mindenkorra 10 P.

Elnök: Sesztina Nagybákay Jenő felsőházi tag.

Ügyvezető alelnök: Dr. Nagy Jenő Debrecen,
 Gvadányi ut 16.

Főtítkár: vitéz Tikos Béla.

Titkár: Balla Béla.

Pénztárnok: Harmathy Ferenc Debrecen,
 Ferenc József ut 7.

Ellenőr: Merkli Ferenc

Ügyész: Dr. Erdős József.

Tb. elnök: Dr. Kölcsey Sándor polgármester
Kovássy Kálmán ny. miniszteri tanácsos
Dr. Magoss György ny. polgármester.
Szomjas Gusztáv ny. főispán.

Tb. ügyész: Dr. Julow Jenő.

Ha szereted a madárdaltól hangos erdőt, a délibábos végtelen pusztát, a susogó nádast, az ő istenalkotta, eredeti állat és növényvilágával, akkor közénk tartozol!

Tagjelentkezéseket elfogad Harmathy Ferenc pénztáros,
 Debrecen, Ferenc József ut 7.

MEGHIVÓ.

A TISZÁNTULI MADÁRVÉDELMI EGYESÜLET
1933. FEBRUÁR 9-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN ESTE 8 ÓRAKOR AZ
ANGOL KIRÁLYNŐ VENDÉGLŐ ZÖLD TERMÉBEN

CINEGÉ-ESTÉT

RENDEZ, AMELYRE SZERETETTEL MEGHIVJA UGY AZ EGYESÜ-
LET TAGJAIT, MINT AZOK VENDÉGEIT, S A MADÁRVILÁG VALA-
MENNYI BARÁTJÁT.

Sesztina Jenő elnöki megnyitója után **Dr. Nagy Jenő** ü. v. alelnök tart vetített képekkel kísért előadást a tél sokat szenvedő, de azért örökké vidám madarairól, a cinegékről. Majd **Dr. Olasz Vilmosné** ad elő énekszámokat **Nagy Sándor** zongora kísérete mellett. Utána **Tuster Jolánka** következik, aki többek között **Fodor Árpádnak** ez alkalomra írt, s a cinegékről szóló költeményét fogja elszavalni. Majd **Szücs Gergely** zenetanár hegedűszámai következnek, **Szücs Ilonka** zongora kísérete mellett.

E madárest egyuttal tiltakozó felelet lesz az olasz schweizi Auto Touring Ticinese egyesület tüntető madárestjére, amely alkalommal Bergamóban több mint 3000 darab cinegét, vörösbegyét, pintyökét és pacsírtát fogyasztottak el.

BELÉPŐDIJ NINCS.

„Azért is megbecsülhetetlen volt ez előadás, mert itt a madárnyelv legkitűnőbb szakértője egyenként mutatta be hanglemezről az egyes fajok énekét. Hozzá még minden éneklő fajt színes vetített képen is bemutatott és a hozzáfűzött magyarázat pedig teljes képet adott arról a madárfajról, melynek a hangja épen a fülünkbe csengett.”

(A Nagyerdő madarai szólaltak meg a Madárvédelmi Egyesület madárénekestjén Debreczen)

MEGHIVÓ

A TISZÁNTULI MADÁRVÉDŐ EGYESÜLET

amely a Természet védelmének és szeretetének a terjesztését is főfeladatának ismeri, a kökőrcsin nyílása, s gólyahir virágzása alkalmából 1935. április 6-án este fél 9 órakor az Angol Királynő vendéglő zöld termében

KÖKÖRCSIN-ESTET

rendez, amelyre szeretettel meghívjuk a Természet barátait, a tagjainkat épügy, mint azok vendégeit, akiknek igazi lelki gyönyörűsége telik abban, ha igazán megismerhetik a tavasz érkezésének szépséges hirnökeit a hóvirágot, ibolyát, kökőrcsint, gólyahirt.

MŰSOR:

1. Elnöki megnyitó. Tartja: **Sesztina Jenő** felsőházi tag, elnök.
2. „A kökőrcsin és a tavasz első virágai“ Bemutatással és vetített képekkel, tartja: **Dr. Soó Rezső** egyet. tanár, vál. tag.
3. Magyar dalok az ibolyáról, kökőrcsincről. A szövegét és zenéjét írta **Tóth Árpád**, Éneklő vitéz **Soltész Gyuláné**, zongorán kíséri **Szücs Ilonka**, hegedűn **Szücs Gergely**.
4. Az ibolya álma, **Tompa Mihálytól**, szavalja **Tuster Jolánka**.
5. Magyar dalok, szövegét, zenéjét írta **Bohuss Gusztávné**. Éneklő **Seszták Sándor**, kíséri **Forray István** karnagy.
6. Hóvirág, **Csajkovszky-tól** zongorán előadja **Szücs Ilonka**.
7. Elnöki bezáró, tartja **Dr. Nagy Jenő** ü. v. alelnök.

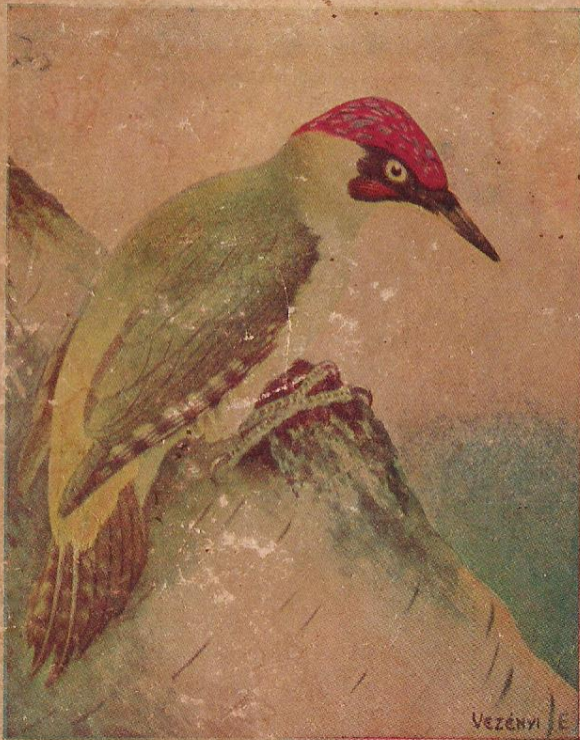
Belépődíj nincs.

ELNÖKSÉG.

Hortobágyi Múzeum

NAGY JENŐ:
**AZ ERDŐ
MADÁRVILÁGA**

65 SZINES KÉPPSEL ÉS 26 RAJZZAL

- ◆ 1937: 68 fészkelő faj bemutatása
- ◆ A Nagyerdő madárvilágáról szól

EURÓPA RAGADOZÓ MADARAI

A BAGLYOK és VÁGÓMADARAK, a SÖLYMOK,
KÁNYÁK, ÖLYVEK, SASOK, HÉJÁK és KESELYŰK
nemzetségei

63 SZINES- ÉS 8 FEKETENYOMÁSÚ TÁBLÁVAL, RAJ-
ZOKKAL, RÖPKÉP-TÁBLÁVAL ÉS
MEGHATÁROZÓ TÁBLAZATOKKAL

IRTA:
DR. NAGY JENŐ

DEBRECEN, 1943.

A Tiszántúli Madárvédelmi Egyesület kiadása.

Illusz.: Dr. Nagy Jenő

Fr. Eugen Köhler, Herr-Darwin-Kunst

Tinnunculus Naumanni (Fleisch.), Bötelfalke.
1 Männchen, 2 Weibchen.

1940.

A HORTOBÁGYI MÚZEUM KIADVÁNYAI

SZERKESZTI SÓREGI JÁNOS DR. MÚZEUMIGAZGATÓ.

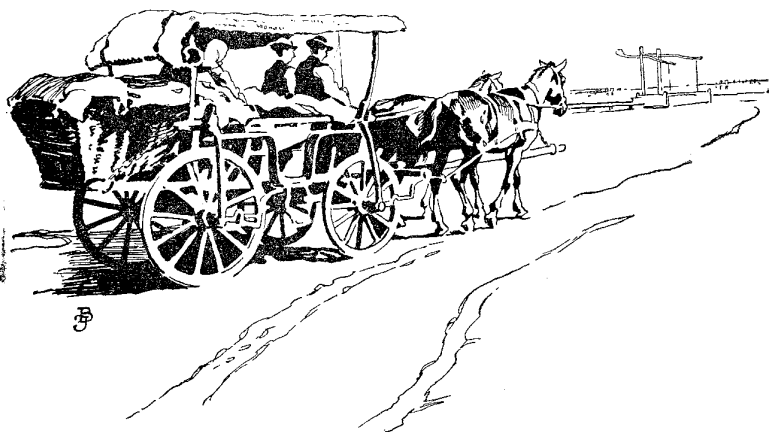
3. SZ.

A HORTOBÁGYI SZÉKI PACSIRTA

2 KÉPPEL.

Írta: DR. NAGY JENŐ,

TISZÁNTÚLI MADÁRVÉDELMI EGYESÜLET ÜGYVEZETŐ ELNÖKE.

V A R O S I N Y O M D A, D E B R E C E N. 1 9 4 0.

Nagy Jenő, a Főgimnázium tanára

**„Íme a gyermekek természetrajzi
nevelője: egész életén át a
természet közelében él, arra
húzódik, amerre az erdők. S ha
belép a tanterembe, magával viszi
az erdők szabadságát...”**

(Legyen Debrecen ismét a füvek és a madarak városa!
Debreczeni Újság-Hajdúföld)

Évfolyam	Tananyag
I.	Az emberi testről és egészségről. Őszi gyümölcsök. Házi emlősök. Fenyőfélék. Vadon élő emlőseink. Tavaszi növények. Házi szárnyasaink.
II.	Emlősök, madarak, csúszó-mászók, kétéltűek, halak. A puhatestűek, férgek legfontosabb képviselői. Tavaszi fák és bokrok.
IV.	Kémiai alapfogalmak. Fém-elemek, nemfém-elemek és vegyületeik. Kristályok. Az ásványok fizikai tulajdonságai. Szerves vegyülete. Általános és történeti földtani vázlat. A legfontosabb kőzetek.
V.	Növénytan. Növény alaktan, szövettan, növ. Chémia, növény élettan, növ. rendszertan.
VI.	Az ásványok rendszeres tárgyalása. Kristálytan. A chemia alapfogalmai. Szerves kémia. A Földön működő geológiai tényezők (1929-ig). Ált. rendszeres állattan, kihalt állatvilág (1929-30).

ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET.

Alulírott, mint az

....

ORSZÁGOS IFJUSÁGI MADÁRVÉDŐ LIGA

tagja, komolyan megfogadom:

hogy a madarakat, kiváltképen pedig a törvényesen védett hasznos madarakat, mindig kimélem és megbecsülöm, azokat sem puskával, sem parittyával, sem hálóval, sem lépvesszővel, sem semmiféle más eszközzel nem üldözöm és nem bántalmazom,

hogy ezeknek a madaraknak sem fészkeit, sem tojásait el nem szedem és el nem pusztítom,

hogy mindenfajta háziállattal, lóval, csikóval tehénnel, borjuval, birkával, báránnyal, disznóval, malaccal, apró baromfi-val stb. kiméleletesen és szeretettel bánok,

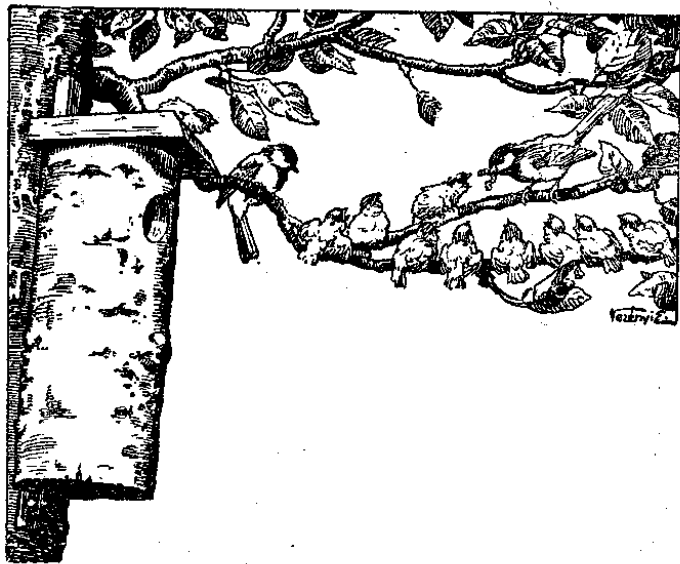
hogy kutyát, macskát, békát, gyikot, vakondokot, denevért, bogarat, sem semmiféle más állatot nem bántalmazok, nem kinozok és nem üldözök,

hogy élőfát, csemetét, bokrot, cserjét, sövényt és virágot nem rongálok,

hogy ezeket nemcsak magam vallom és követem, hanem minden gyermektársamat, kit madárfészkek-romboláson vagy állat-kinzáson rajtakapok, lehetőleg visszatartom kegyetlen és oktalan szándékától és rajta leszek, hogy őt is állatvédő pajtássá tegyem.

Kelt *Debrecen* ..... 1937 *május* hó *20* n.

Sarkady Bertalan.
aláírás.

A MAGYAR MADÁRTANI INTÉZET FELÜGYELETE ALATT ÁLLÓ
ELSŐ MAGYAR FÉSZEKODU-GYÁR

Cégtulajdonos: Kühnel Márton.

KÁRÁSZ
BARANYA-MEGYE

Alapítási év: 1904.

Vasutállomás: Kárász-Köblény.

Nyomatvány

DR. NAGY JENŐ tanár urnak

BUDAFOK

Mikes utca 13.

TAIZS JÓZSEF PÉCS.

Amennyiben nem volna kézbesíthető, kérem az árjegyzéket visszaküldeni!

A madárkarácsonyfa

: „Ismét ott áll a madarak karácsonyfája a nagyerdei park bejáratánál. Piros és fehér gyertyák, piros és sárga karikák, almák, sárga tökmagfüzérék és féldiók lógnak le róla... A színes, tarka karácsonyfa oly szép látvány most a havas téli tájban. De még szebbé teszi az a rajta és körülte nyüzsgő madárélet, amely már az első perctől kezdve ellepte a fácskát... Ez a sok madár annyira sűrűforog a fán és körülötte, hogy a meg-megálló közönség nem győz eleget gyönyörködni. ***A gyermekeket pedig alig lehet elvinni onnan, annyira élvezik a szép látványt. Ez a nagy érdeklődés mutatja legjobban, hogy mennyire érdeklődnek az emberek, főként a gyermekek a madárvilág iránt, ha van rá megfelelő alkalmuk.***”

(Debreczeni Újság-Hajdúföld)

„...ha belép a tanterembe, magával viszi az erdők szabadságát...” De hogyan tudta ezt megvalósítani? A madarak életét élő társadalomként mutatta be, mint akik meghatározott helyeken laktak, fészkeltek, kiköltötték a tojásaikat, nevelték kicsinyeiket, gyűjtötték a táplálékot, vadásztak és veszekedtek. Minden madár hangját utánozni tudta, és ha jó időben egy-egy madár hangja behallatszott a tanterembe, rögtön rákérdezett a hangforrásra.”

(Legyen Debrecen ismét a füvek és a madarak városa!
Debreczeni Újság-Hajdúföld)

Nagy Jenő, a gyűjtő

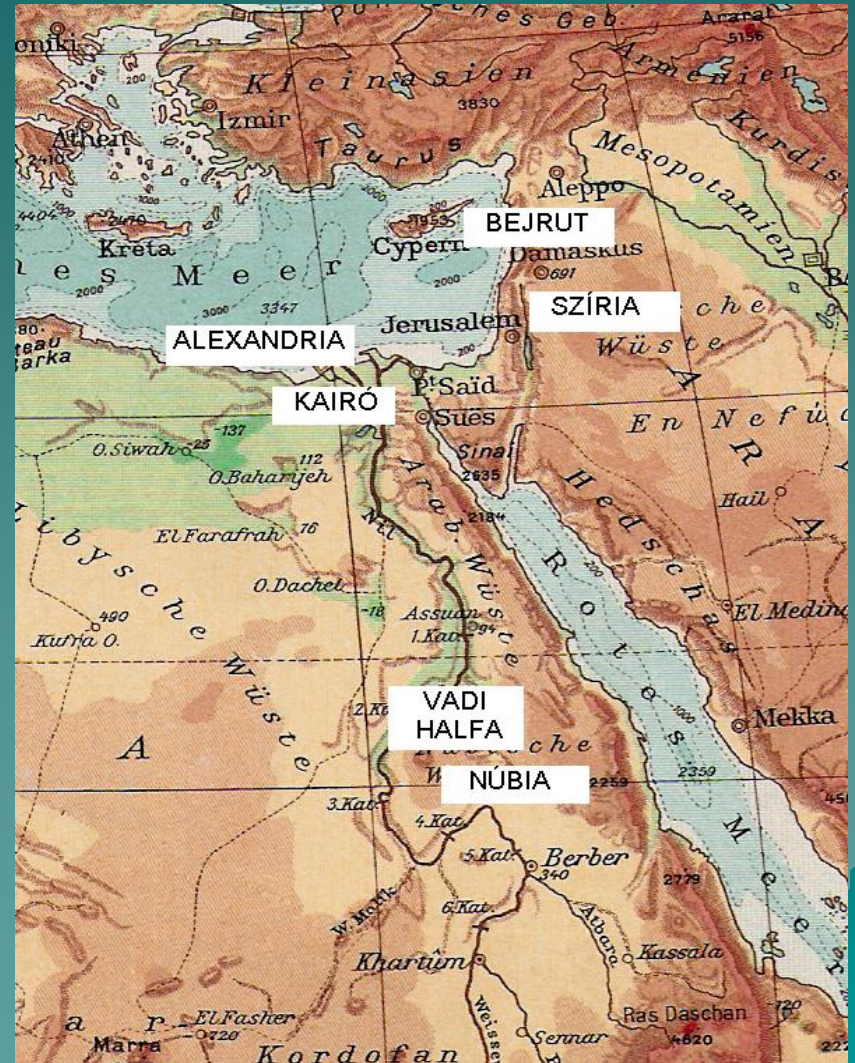
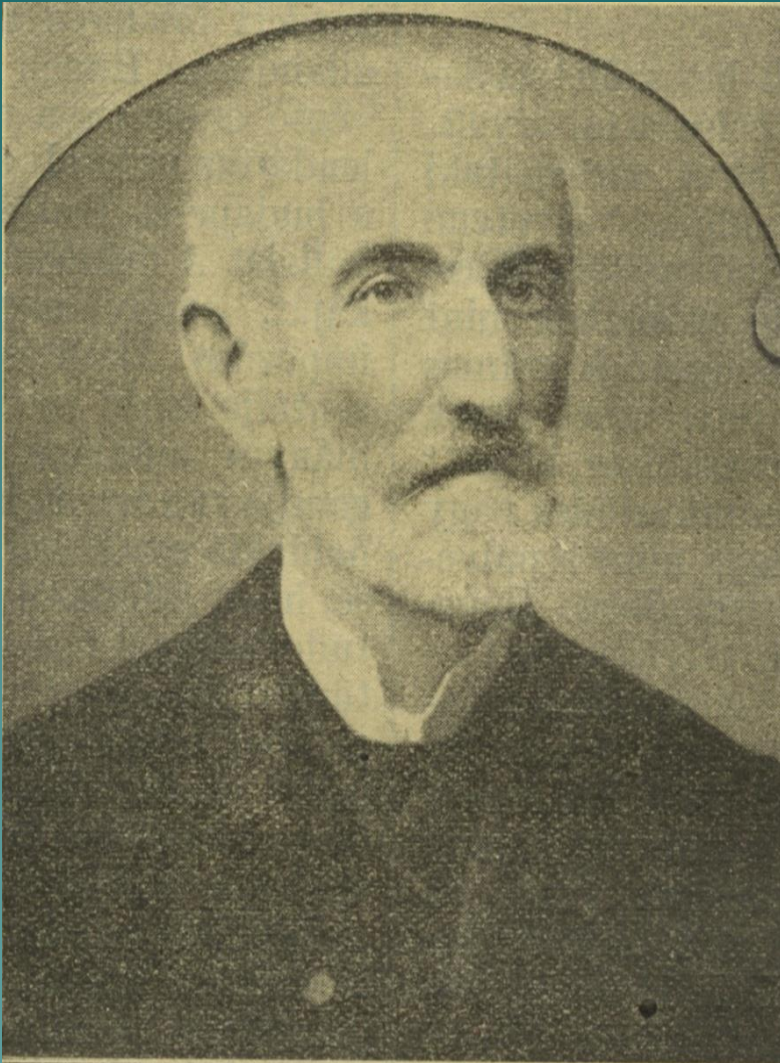
Természettudományos gyűjtemények a Református Főgimnáziumban

- Ásvány – és kőzetgyűjtemény
- Növénygyűjtemény
- Fizikai eszközök gyűjteménye
- Nagy Jenő Állatgyűjtemény

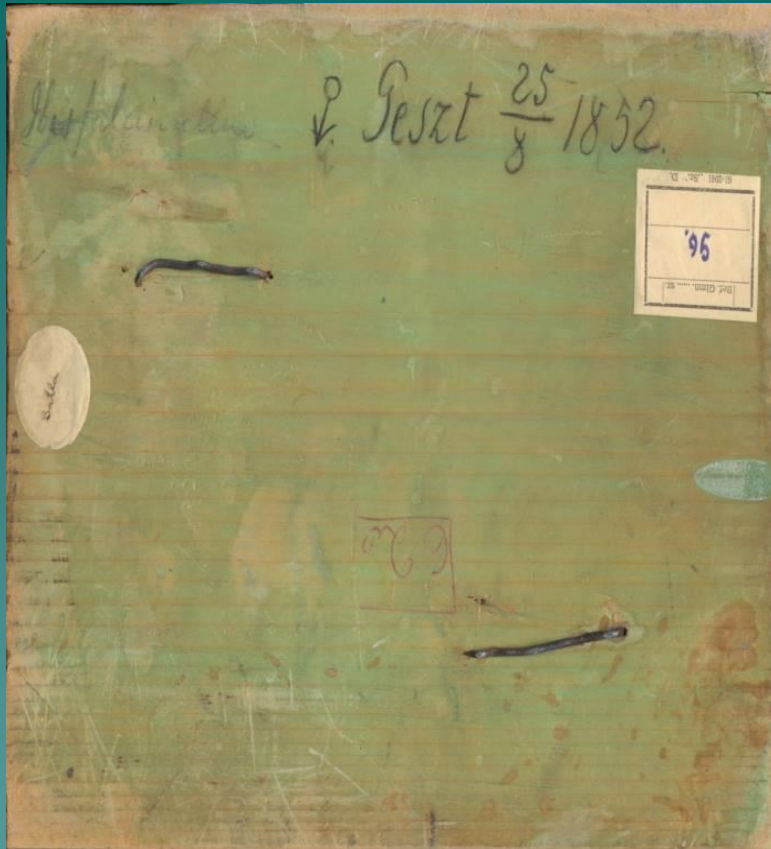

Az alapítás

Kovács János és afrikai gyűjtő útja

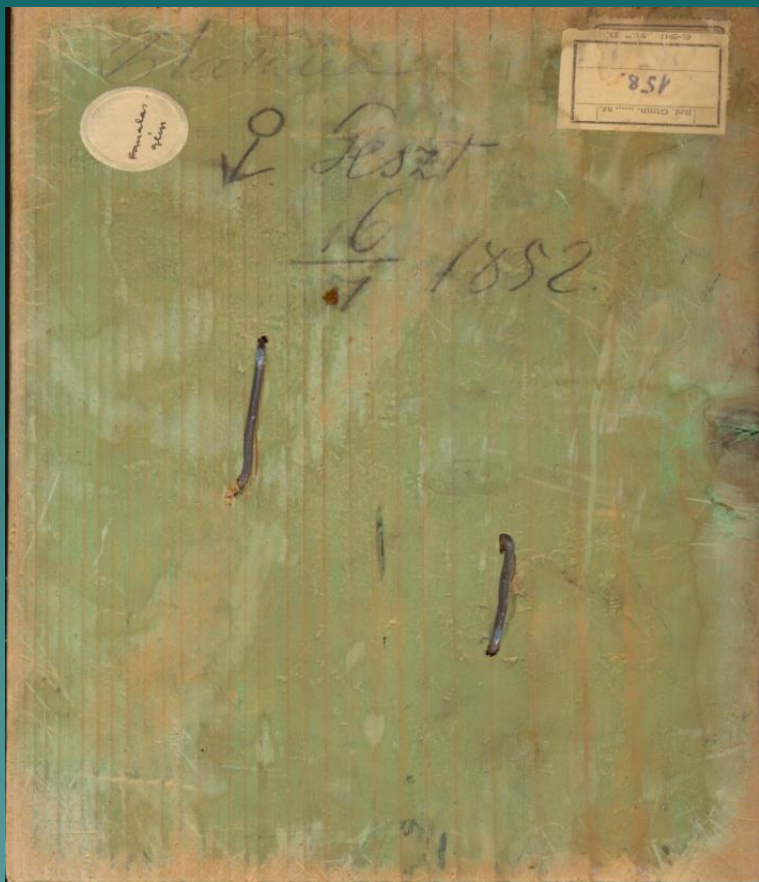

Az alapítás

- A batla Kovács János 1852-es geszti gyűjtésének egyik legnevezetesebb darabja

Az alapítás

- A kanalasgém Kovács János 1852-es geszti gyűjtésének egyik legnevezetesebb darabja

Bata
Plegadis falcinellus

Korhonen
Ardeotis kori

Ardeotis kori

A megtorpanás

- ◆ 1913-ban a gimnázium átköltözött a Péterfia utcára
- ◆ A preparátumok sérültek és rendszerezésük hosszú folyamat volt
- ◆ Az I. világháború lelassította a fejlődést, de az állattár továbbra is működött

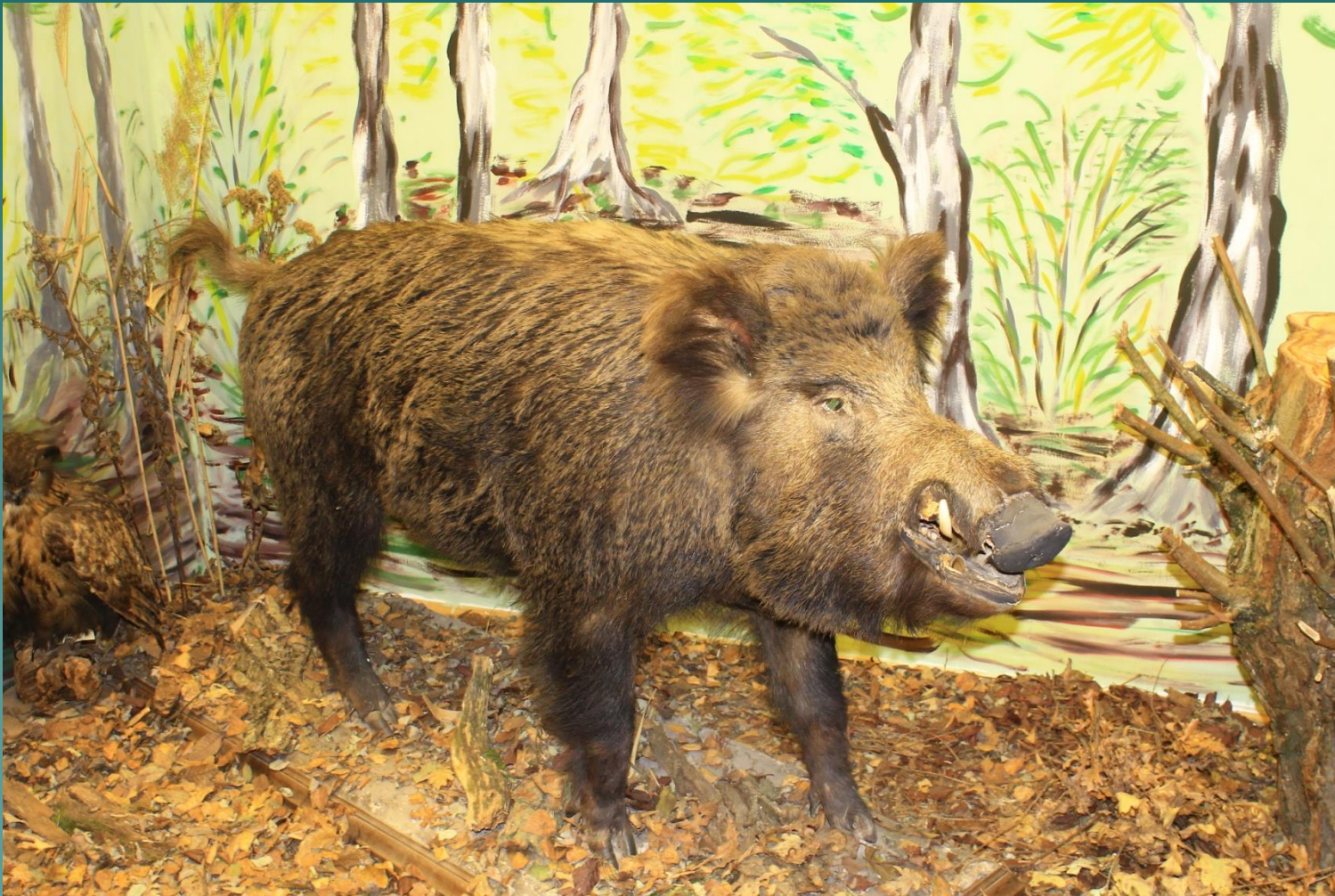
A fellendülés korszaka

- ◆ 1924-ben indul meg újra a növekedés Nagy Jenő gyűjtései által
- ◆ Elsősorban a madarak állománya szaporodott

A fellendülés korszaka

1928-ban az „öreg vadkant” lecserélte a hadházi vadkanra

A fellendülés korszaka

- ◆ Nagy Jenő 1932-re kicserélte a Kovács János-féle gyűjtemény nagy részét
- ◆ 1938-ban Horthy Miklós a múzeumnak ajándékozta a bielowiezi hiúzt

**„Az állat- és növénytár ez évben
is szépen gyarapodott részben
saját gyűjtésünkből, részben
ajándék, csere és vétel útján.”**

(Értesítő 1934-35)

Nagy Jenő vadászat közben

Fegyverszekrény

(Nagy Jenő
rajza)

Fegyverszekrény és tábla, az ajtókon sár dombormű
Saját tervezés és kivétel 1910. v. k. k. N. J.

Annak idején küldött első leveledet püspök úr a gimnázium igazgatóságához tette át, a tanári kar tárgyalta a szaktanárok jelentése alapján. A jelentés előttem fekszik, s megállapítja, hogy "a legsiralmasabb képet a madárgyűjtemény nyújtja. Itt alig néhány darab maradt sértetlenül. A szárnyakat a legtöbb példányról leszakgatták, vagy legjobb esetben kicsvarták. A ragadozómadarak fejtető tollait következetesen kitepték. A gázlók nyakát lehetőleg kétszer-háromszor megcsavarták. A dísz tollakat kitepdesték. Az éneklők és más apró madarak is nyomtalanul eltűntek. A szertár középső szobájában elhelyezett vadliba -gyűjteménynek egyetlen darabját sem találom. Az alkoholos preparátumok utolsó darabig eltűntek. A felalított csontvázak sorsáról semmit nem tudunk. Az emlősök közül a leopárdot félig megnyúzták, de kijavítható állapotban maradt. A legjelországi eredetű hiúz sértetlenül maradt, csak fülhegyei roncsolódtak meg kis mértékben. Az újra tömött farkas nincs meg. A puma és régi farkas igen rossz állapotban van. A szakkönyvtár darabjai kiválogatásra kerültek. Jelenleg 50-60 kötet van ameknek egyrésze körbélégezéssel ellátva nincs, tehát minden valószínűség szerint dr. Nagy Jenő tulajdonát képezte. A dr. Nagy Jenő levelében felsorolt magántulajdont képező tárgyak közül egynek sem akadtunk nyomára. - papírok, borítékok, preparáló készülékek és kellékek, töltények, gyutacsok, fojtás és söretek ahol sincsenek. ~~Ugyanesek nem található a sötétkamra fényképezési felszerelésével sem.~~ - "Sajnos, a gyűjtemények anyaga annyira megcsappant, hogy annak rendezése, amikor időszerűvé válik, csak rövid időt fog igénybe venni." - "Az esetleg kijavítható példányok rendbehozatalára sincs sok kilátás, legalább is egyelőre, mert a kollégium mai válságos helyzetében nem bírja a javítás horribilis költségeit fedezni."

1945
után

Tudnivalók

A „Dolgozók hetijegyével“ való utazáshoz:

„Dolgozók hetijegyével“ való utazás kedvezményét minden dolgozó igénybeveheti, akinek lakó- vagy munkahelye valamelyik FHVKV. vonal mentén fekszik és aki munkahelyét rendszeresen látogatja.

E kedvezmény elnyeréséhez az igazolvány-nyomtatványt a munkaadóval és a lakóhely szerint illetékes községi előjárósággal ki kell állíttatni és a dolgozónak sajátkezűleg (tintával) aláírni. A vasút által történő érvényesítés céljából az igazolványt a lakóhelyhez legközelebb eső állomás, illetve megállóhely pénztáránál kell átadni, egy 4x6 cm nagyságú, személyazonosság megállapítására alkalmas, újkeletű, ilyen célra még fel nem használt, puha hátú arcképpel együtt.

Lakás- vagy munkahely változtatás esetén az igazolvány adatait a FHVKV. megfelelő vonalának iktatásán vagy telep-állomásán helyesbíteni kell.

Azon munkaadó ellen, aki igazolványt illetéktelennek állít ki, vagy abba a valóságnak meg nem felelő adatokat vezet be, a vasút büntetői feljelentést tesz.

A „Dolgozók hetijegyének“ utazási feltételei:

A vasút által érvényesített igazolvány a „Dolgozók hetijegyének“ megváltására és azzal való utazásra csak akkor jogosít, ha az igazolvány hátlapján lévő havi rovatokban a dolgozó minden hónap 3. napjáig igazoltatja a munkaadóval a rendszeres munkabajárást (bélyegző és aláírás). Az igazolvány csak a vasút által kiadott tokban és hetijegygel együtt érvényes. Az igazolványt a tokban úgy kell elhelyezni, hogy a havi érvényesítés mindenkor látható legyen.

Jegyvizsgálatkor mind a tokban elhelyezett igazolványt, mind a hetijegyét felszólítás nélkül át kell adni.

Az utazást csak a lakóhelyhez, illetve munkahelyhez legközelebb eső állomáson vagy megállóhelyen lehet megkezdeni.

A kifizetett viszonylat közbeeső állomásain, illetve megállóhelyein felszállni nem szabad.

Az igazolvány vagy a jegy az utazás megkezdésére nem jogosít, átruházása tilos. Mindennemű visszaélésért, a jegy és az igazolvány elkobzásán kívül, törvényszabta büntetés jár.

Az üzemidő megrövidítése, vagy a forgalomnak bármilyen károsító részleges, vagy teljes szünetelése esetén az igazolvány tulajdonosa a FHVKV.-val szemben semmiféle igényt nem támaszthat.

Ügyvezetés.

Fővárosi Helyiérdekű Vasutak I. V.

DOLGOZÓK ALKALMASTATÁSI IGAZOLVÁNYA

D. Nagy Jenő

(a dolgozó neve)

Alulírott igazolom, hogy *Orsz. Termész. Múzeummalad*nál *Bp* város *ker.*,
(munkahelye) *Baross* -út *13* sz. *alatt*, mint *Zoologus*
-utca *13* sz. *alatt*, mint *Zoologus*
-tér *alatt*, mint *Zoologus*

(alkalmaztatás minősége)

alkalmazva van és a *bet* biztosító pénztárnál *320,865* sz.
alatt be van jelentve. A kért *sz* viszonylat:

Budapest-Hőrszárvölgy -tól *Bp* - *Múzeum körút* g
(a lakóhely állomása) (a munkahely állomása)

1950 évi *aprilis* hó *13* n.

D. Nagy Jenő
a dolgozó sajátkezű aláírása

a munkaadó aláírása és bélyegzője

Alulírott *kerületi* előjáróság igazolja, hogy fentnevezett a *XXII* városban *ker.*,
községi előjáróság igazolja, hogy fentnevezett a *ker.* községben

Jegyzék -út *13* sz. *alatt* állandó lakos.
-utca *13* sz. *alatt* állandó lakos.
-tér *alatt* állandó lakos.

1950 évi *Tr.* hó *14* n.

Aláírás

Tamás L.

LAKÁSHIÁNY FECSKÉÉKNÉL

Kisasszonyok napja... Nyugtalanul keringőznek a nyárvégi kék égen kedves madaraink: a fecskék. Majd tömegesen leereszkednek a vezetékekre, s egyszer csak mintha pisztolylövés dördült volna el, mindnyájan szárnyra kapnak. Sok ezres rajokban vonulnak Dél-Afrikáig terjedő szállásukra végig a tengereken, a Nílus völgyén és a sivatagokon át, dacolva széllel és viharral, üldöztetve sólymoltól és szívtelen emberektől, majd

Füstli vagy villásfarkú fecske és fészke

tavasszal megfogva, megtizedelve érkeznék vissza, haza, költőhelyeikre.

A délre vonulás megoszpontja a fecskék számát. Dehát ezt kipótolja egy költési szaporulat. *Csak legyenek megfelelő fészkelhelyek.* Kétszer is költenek, kivált ha nem kell nekik új fészket építeni, hanem a régieket is felhasználhatják.

Mégis mintha csökkenne az újabb időkben e legkedvesebb házimadarunk száma. Ennek az egyik oka pedig az alkalmas fészkelőhelyek hiánya. Az újabb falusi építkezés nem kedvez nekik a fészkelésre. Amolyan szabadfűzhelye-

ket, amelyeknek tágas-nyitott kéményei vannak, manapság már nemigen csinálnak. Pedig ezeket szeretne mindenkor a *füstli fecske*, hiszen a nevé is innen kapta. Az eresz alatt sem tudja már a nagyon sima falra odaragasztani a fészket. Az istállóban is másképp van már a menyegyzet, hiányzanak a durva, vastag gerendák, amelyekre oly szépen oda tudta ragasztani sárfészket, kivált ha a figyelmes gazda még egy kis deszkát is szegeztet alája.

Sok helyen ugyanis nem látják szívesen őket, akár a sok gyermekes családot... hogy a sok gyerek, azaz a fecskefióka piszkolja a falat és a verandát... meg hogy terjeszti a poloskát... és hogy aludni sem lehet tőle, mert még nem is pitymallik, és már kezdi végeszakadatlan csicseregését. Az utóbbi igaz, de hát a legtöbbben szívesen hallgatják ezt a kedves, szerény csicseregést. Hogy piszkol, az is igaz. De ezen könnyen segíthetünk. Ha egy darabka deszkát szegezzünk a fészek alá, mindjárt nem hullik az ürülék a folyosó tiszta kövezetére... Hogy a poloskát terjeszti? Ahol van a házban poloska, ott megtörténhet, hogy ez a csúnya „féreg” vándorlása során eljut a fecskefészkekbe is, s ott is folytatja vérszívó munkáját. De rendszerint a fecskepoloska példányait nézik az emberek házi vagy ágyi poloskának, amint azok egy-egy fészek leverése alkalmával a falon széjjelmásznak. Innen ered a mese.

Dehát nem érdemli-e meg e kedves, hasznos rovarirtó házimadarunk azt a kis fáradságot, hogy utána takarítsunk? Nem hajtának-e nekünk megbecsülhetetlen hasznot a legyek és szünyogok irtásával?

Ez a csupaszárnyú madárka kora hajnal-tól késő estig, szüntelenül csapong, csak-hogy éhes fiókáinak elegendő táplálékot hozhasson. Elképzelhetetlen az a rovar-mennyiség, amelyet fecskéink elpusztítanak, s amely ha megmaradt volna, valószínűleg megenné a jóságot és tűrhetetlenné tenné az ember életét faluhelyeken.

Tudományos vizsgálódások eredményeként megállapított tény, hogy a *fecskék által lakott istállóban a tehének több tejet adnak*, mint ahol a tömörded légy vérgigézi a szegény állatokat. A tej leadásában ugyanis az idegrend-

szernek is megvan a maga fontos szerepe. Nyugalmas állapot segíti, felizgaltott, nyugtalan állapot pedig akadályozza a tejmirigyek működését. Röviden: *minél több a fecskefészkek az istállóban és az eresz alatt, annál több tejet adnak a tehének.*

Segítsünk hát e kedves madarainknak a fészkelésben! Istállóban, fészkeren, ereszek alatt, a gerendák vagy a fal felszínét ripacsossá, rücskössé kell tenni, s egy keskeny lécezt vagy deszkadarabot kell odaszegezni, hogy a fészkeknek legyen alulról támasztéka. Továbbá gondoskodni kell, hogy a kút nál állandóan legyen vizes agyagos sár, amelyből fészkeiket megépíthetik.

Új épületeknél már eleve fröcskölt, durva felületű vakolattal kell készíteni az eresz alatti 20—25 centiméter széles falsávot, s alsó szélére 5 centiméternyi kiálló párkányt kell huzatni.

Ugyanígy kell eljárni a szabadban épülő hidak, zsilipek és más szabadtéri épületeknél is. Ezekre, ha van megfelelő hely, tömegesen fészkelnek fecskéink, amelyek ott a legelőkön járó jóság körül bőven találhatnak táplálékot, de sajnos, sehol sem találhatnak fészkelésre alkalmas helyet a pusztán. Ez a nagy lakásínség arra kényszeríti őket, hogy a tágas pusztai gémes kutak falára fészkeljenek.

E nagy lakáshiány enyhítésére építettünk már a Hortobágyon deszkából négy-szögletes, 8—10 méter magas fecsketornyokat, hogy ennek a belső falára építhessék fészkeiket. Sajnos, az elkészítés kissé hibás volt, s az erős szelek — úgy látszik — zavarólag hatottak a madarakra, s így ez első kísérletek még nem jártak kellő sikerrel. Vannak országok, ahol mesterségesen gyártott fészkeket helyeznek el, s ezeket a fecskék szépen el is foglalják.

Hány folyó- és csatornamenti hid sima betonfalain láttam a nyomait annak, hogy fecskéink megkísérelték ott a fészkelést, de csak leszakadt fészekmaradványokat lehetett találni, mert a fészkek a sima falhoz nem tapadtak oda elég erősen. Ahol azonban rücskös volt az építmény fala vagy a régi fahidak gerendázata, ott egész fészkeltelepek vannak, amelyek előtt csak úgy nyüzsgő a sok fecske. Ezek a nem messze legelő jóságok körül szerzik az élelmüket.

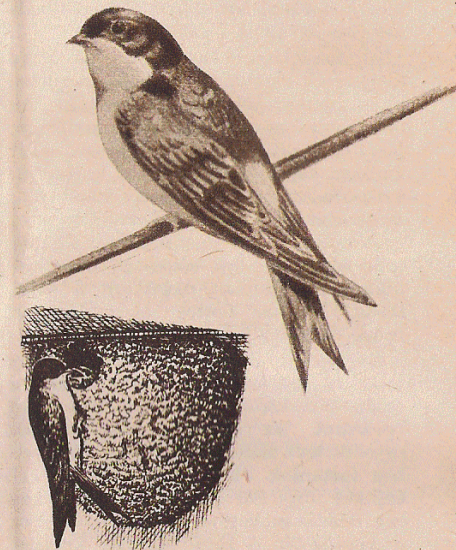
Vajon gondoltak-e a fentiekre a nagyarányú építkezéseket vezető mérnökök? Gondoltak-e arra, hogy mily könnyen lehet, minden pénz- és anyagpazarlás

nélkül megfelelő fecske fészkelőhelyeket készíteni? Vajon a Tiszántúl nagy vízi építkezésein, a nagy vízműveknél tudnak-e fecskéink fészket építeni a betonfalakra?

De melyek is azok a fecskék, amelyek házainkra fészkelnek, és valóságos családtagok lesznek a falusi ember házában?

Két faj él nálunk. Az egyik a *füstli* vagy *villásfarkú fecske*, amely a torkán és a begyén vörösbarna „nyakkendőt” hord. Felül nyitott fészket épít, s ebből a 4—5 fióka állandóan szemmel kíséri az emberi család életét ott a tornácán.

A másik a *molnár* vagy *fehérhasú fecske*.

Molnár- vagy fehérhasú fecske és fészke

Kisebb amannál, a farka rövidebb, és az emberhez bizalmatlanabb. Zárt fészket épít, amelyen csak egy lyuk van felül, s azon etetik a szülők a fiókákat. Nem tud olyan kedvesen csicseregni, mint a füstli fecske.

Ez az a két madár, amely a leginkább beférkőzött a magyar ember szívébe s házába. Nagyon is megérdemlik, hogy fészkelési lehetőséget, szállást adjunk nekik.

Nagy Jenő
tudományos kutató

A TUDOMÁNYOS MINŐSÍTŐ BIZOTTSÁG

*Nagy Ferőt
a biológiai tudományok*

KANDIDÁTUSÁVÁ NYILVÁNÍTOTTA

Budapest, 1957. január 1.

Svadósz Elemy
ELNÖK

Tímár
TITKÁR

DÍSZOKLEVÉL

Dr. Nagy Jenő

okleveles tanár -nek, aki

a Kolozsvári M. Kir. Ferenc József Tudomány

egyetemen (főiskolán) 1908 évi június hó

26 napján 2358-1907 8. élsz. számú

Dr. oklevelet kapott **ötven** éven át kifejtett

értékes szakmai tevékenységét elismerjük.

Ennek bizonyságául állítottuk ki ezt a

ARANYOKLEVELET

melyet a Szegedi Tudomány

egyetem (főiskola) pecsétjével és aláírásunkkal

hitelesítettünk.

Szeged, 1958 évi szept. hó 15 -n.

Bucsi György

Dékan (Igazgató h.)

Jellegesen
Rektor (Igazgató)

„Hatvan éven át
kutattam a
Természet titkait,
Védtem az erdőt
s annak
madarait.
Hamvaim védjék
meg az erdőt,
Madárdal ne
szűnjék meg
benne soha!”

Nagy Jenő emlékének ápolása

Nagy Jenő Emléknap: a névadás (2012)

Nagy Jenő Emléktúra (2014)

Gyűjtemények napja (2015)

A Nagy Jenő Állatgyűjtemény ünnepélyes megnyitása a
Főgimnázium épületében

A gyűjtemény ma

A preparátumok diorámás környezetben

A vízi életközösség

A gyűjtemény ma

Hortobágyi életközösség

A gyűjtemény ma

Vida Istvántól kapott őz és afrikai trófeák

A madár- és emlősfajok listájának részlete

Madarak		
Faj	Latin név	Darab
Alkabukó	<i>Alles alles</i>	1
Apácalúd	<i>Branta leucopsis</i>	1
Bakcsó	<i>Nycticorax nycticorax</i>	1
Bakcsó	<i>Nycticorax nycticorax</i>	1
Balkáni gerle	<i>Streptopelia decaocto</i>	2
Barátcinege	<i>Parus palustris</i>	1
Barátréce	<i>Aythya ferina</i>	2
Barázdabillegtő	<i>Motacilla alba</i>	1
Barna kánya	<i>Milvus migrans</i>	1
Barna rétihéja	<i>Circus aeruginosus</i>	1
Batla	<i>Plegadis falcinellus</i>	4
Békászó sas	<i>Aquila pomarina</i>	2
Berki poszáta	<i>Cettia cetti</i>	1
Bibic	<i>Vanellus vanellus</i>	1
Böjtiréce	<i>Anas querquedula</i>	2
Bölömbika	<i>Botaurus stellaris</i>	1
Búbosbanka	<i>Upupa epops</i>	1
Bütykös ásólúd	<i>Tadorna tadorna</i>	1
Citromsármány	<i>Emberiza citrinella</i>	1
Császármadár	<i>Tetrastes bonasia</i>	2
Cserregő nádiposzáta	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	2
Csíz	<i>Carduelis spimus</i>	1
Csóka	<i>Corvus monedula</i>	2

Emlősök		
Faj	Latin név	Darab
Borz	<i>Meles meles</i>	2
Delfin	<i>Delphinus delphus</i>	1
Erdei cickány	<i>Sorex araneus</i>	1
Farkas	<i>Canis lupus</i>	1
Földikutya	<i>Spalax leucodon</i>	1
Görény	<i>Mustela putorius</i>	3
Hangyász	<i>Myrmecophaga tetradactyla</i>	1
Hangyászsün	<i>Tachyglossus aculeatus</i>	1
Háromujjú lajhár	<i>Brandypus eridactylus</i>	1
Hermelin	<i>Mustela erminela</i>	1
Hiúz	<i>Lynx lynx</i>	1
Hosszúfülű denevér	<i>Plecotus auritus</i>	1
Hörcsög	<i>Cricetus cricetus</i>	1
Kilencöves tatu	<i>Dasyus novemcinctus</i>	1
Kis griza	<i>Gallictis vittata</i>	1
Lemming	<i>Lemmus lemmus</i>	1
Mezei nyúl	<i>Lepus europaeus</i>	1
Mókus	<i>Sciurus vulgaris</i>	1
Mormota	<i>Arctomys mormota</i>	1
Nyérc	<i>Mustela lutreola</i>	1
Párduc	<i>Felis pardus</i>	1
Pézsmapocok	<i>Ondatra zibethicus</i>	1
Puma	<i>Felis pumas</i>	1

Összegzés

„Munkálkodásában hűséges, önfeláldozó és odaadó volt. Tanári hivatását egész emberként töltötte be. Mindég helyén találta a kötelesség. Fáradhatatlanul dolgozott! Tanítványai hálásan tesznek erről bizonyosságot. A lelkiismeretes munka nemes önérzetével mondhatta: teljesítettem kötelességemet!”

(Egy újverbászi diák 1960-ban Nagy Jenőről írt sorai)

Az

Erdő fohásza

Vándor, ki elhaladsz mellettem, ne
emelj rám kezet !

Én vagyok tűzhelyed melege hideg
téli éjszakákon, én vagyok tornácod
barátságos fedele, melynek árnyékába
menekülsz a tűző nap elől, és
gyümölcsöm oltja szomjadat.

Én vagyok a gerenda, mely házadat
tartja, én vagyok asztalod lapja, én
vagyok az ágy, amelyben fekszel , a
deszka amelyből csónakodat épited.

Én vagyok házad ajtaja, bölcsőd fája....

.....koporsód fedele .

Vándor, ki elmegy mellettem, hallgasd
a kérésem :

Ne bánts !

Köszönöm a figyelmet!

